

UWAGI DOTYCZĄCE TRANSPOZYCJI I WDRAŻANIA NOWEJ DYREKTYWY 2020/2184
W SPRAWIE JAKOŚCI WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA PRZEZ LUDZI¹

1. Do przygotowania projektu transpozycji dyrektywy 2020/2184 w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (DWD – Drinking Water Directive) nie zaproszono przedstawicieli gmin czyli organów samorządowych odpowiedzialnych za zaopatrzenie w wodę i sprawy z zakresu wodociągów, pomimo że zarówno Związek Gmin Warmińsko-Mazurskich jak Ogólnopolskie Porozumienie Organizacji Samorządowych intensywnie współpracowały tak z KE jak z MI przy tworzeniu i tłumaczeniu dyrektywy.
2. Przyjęty sposób transpozycji DWD poprzez nowelizację ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (UOZZW) jest niewłaściwy i niezgodny z zasadami legislacji. **Zgodnie z nimi ustawa powinna całościowo regulować określony obszar.** W przypadku UOZZW jest to świadczenie usług publicznych z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, a w szczególności odpowiedzialności i obowiązki poszczególnych interesariuszy oraz relacje pomiędzy nimi. W przypadku UOZZW są to: regulator zewnętrzny (PGW WP odpowiada za kształtowanie taryf), gminy (odpowiedzialne za zaopatrzenie w wodę sprawy z zakresu wodociągów i kanalizacji), przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne (dostawca wody i odbiorca ścieków) oraz odbiorcy usług. Sprawy regulowane ustawą, to kształtowanie taryf, regulaminy i zezwolenia, zasady świadczenia usług w pwk, umowy z odbiorcami. Ustawa ta wymaga zmian dostosowujących do światowych standardów świadczenia tego typu usług (cykl standardów ISO dotyczących zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, które nie tylko nie są w Polsce stosowane, ale nawet nie zostały przetłumaczone. Nie są znane jakiegokolwiek inne kraje, w których zagadnienia bezpieczeństwa wody byłyby regulowane tego typu ustawą. **Projekt wprowadza bałagan prawny, ponieważ próbuje regulować wszystkie aspekty zaopatrzenia w wodę (środowiskowe w obszarach zasilania, jakościowe, dostępu do wody i zdrowotne w całym łańcuchu dostaw wody, natomiast w przypadku ścieków zajmuje się TYLKO zagadnieniem zbiorowego odbioru ścieków nie zajmując się odbiorem ścieków ze zbiorników, oczyszczalniami przydomowymi, oczyszczaniem ścieków w oczyszczalni ani ściekami odprowadzanymi do środowiska - Z PEWNOŚCIĄ NIE JEST TO CAŁOŚCIOWA REGULACJA JEDNEGO OBSZARU.** Ponadto, zgodnie z zasadami legislacji **każdy akt prawny powinien być skonstruowany w sposób logiczny, spójny i zrozumiały dla podmiotów, do których jest adresowany. Projekt nowelizacji nie jest zrozumiały nawet dla ekspertów, tym bardziej mali dostawcy wody nie będą w stanie zrozumieć go i wdrażać w odpowiedni sposób.**
3. DWD w sposób spójny i całościowy reguluje obszar bezpieczeństwa wody w całym łańcuchu zaopatrzenia w wodę, poczynając od obszarów zasilania dla punktów poboru wody na cele zaopatrzenia ludności (leżące w zakresie odpowiedzialności organów zarządzających wodami – art. 8 DWD), poprzez ujmowanie, uzdatnianie, magazynowanie i dystrybucję sieciami (zakres odpowiedzialności dostawców wody – art. 9 DWD) na wewnętrznym systemie wodociągowym (zakres odpowiedzialności właścicieli obiektów – art. 10 DWD) i kranie u konsumentów (zakres

odpowiedzialności konsumentów) kończą. DWD dotyczy wszystkich dostaw wody, w każdym kranie zazwyczaj wykorzystywanym do poboru wody pitnej przez ludzi. Ustawa transponująca DWD powinna więc regulować:

- a. obowiązki organów gospodarujących wodami w zakresie zarządzania ryzykiem w obszarach zasilania,
 - b. obowiązki gmin w zakresie zaopatrzenia w wody (nie tylko zbiorowego, co potwierdza orzecznictwo sądowe) - dotychczas nie określono co i jak gminy powinny robić, ani kryteriów oceny realizacji zadania zaopatrzenia w wodę – zgodnie z międzynarodowymi standardami powinien istnieć system wskaźników służących nie tylko ocenie, ale także zbieraniu danych statystycznych. Obecny sposób zbierania danych jest niespójny, nielogiczny (np. zbiera się jedynie dane dot. km nowych przyłączy, a brak jakichkolwiek danych dotyczących wieku, stanu infrastruktury i potrzeb jej renowacji – dzisiaj to najistotniejszy problem, bowiem większość ludzi ma dostęp do sieci wodociągowych, ale narażeni są na wysokie ryzyko związane z jej stanem technicznym i awariami często ponad 70-letniej infrastruktury),
 - c. obowiązki wszystkich dostawców wody (także nie będących pwk, takich jak posiadające własne systemy zaopatrzenia w wodę szpitale, hotele, ośrodki wczasowe i inne obiekty) wskazane przez DWD polegające na prowadzeniu ocen ryzyka i zarządzania tym ryzykiem w systemach zaopatrzenia w wodę, w szczególności stosowania wynikających z oceny ryzyka środków bezpieczeństwa, w tym monitoringu jakości wody o zarządzaniu ryzykiem i doborze środków bezpieczeństwa,
 - d. obowiązki właścicieli WSW w zakresie oceny ryzyka,
 - e. obowiązki organu nadzorującego jakość wody pitnej i zdrowie publiczne.
4. **Nie można mówić o zapewnieniu bezpieczeństwa wody bez poprawnej eksploatacji systemu zaopatrzenia w wodę i WSW (w polskim systemie prawnym brak takich regulacji i wymagań) oraz odpowiedniego poziomu wiedzy (kwalifikacji, kompetencji) osób uczestniczących w tym procesie** (tak jak ma to miejsce w przypadku energetyki, gazownictwa, ciepłownictwa gdzie wymagane są co 5 lat uprawnienia), włącznie z pracownikami organu nadzorującego. Dlatego ustawa implementująca i wdrażająca zasady bezpieczeństwa wody powinna regulować także:
- a. Obowiązki i zasady prowadzenia rejestru dostawców wody (teraz brak i projekt nie przewiduje) oraz wymagania dla systemów zaopatrzenia w wodę niezbędne dla uzyskania wpisu do rejestru dostawców wody
 - b. System kwalifikacji niezbędnych dla poprawnego eksploatowania SZW i WSW, ustawicznego kształcenia (aktualizowanie wiedzy jest konieczne) a także system upowszechniania wiedzy dotyczącej bezpieczeństwa wody i zaopatrzenia w wodę na różnych poziomach kształcenia, także w szkołach i na studiach oraz system budowania świadomości społecznej poprzez różnego rodzaju kampanie przedstawione w projekcie regulacje dotyczące szkolenia specjalistów oceny ryzyka w WSW są niezgodne z aktualnymi standardami i ustawą o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji,
 - c. **Obowiązki związane z poprawną eksploatacją SZW i WSW, w szczególności dotyczących z instalacji ciepłej wody i obowiązkowych zaworów zwrotnych (nie tylko w nowych budynkach) – są przyczyną największej liczby zachorowań na choroby wodopochodne,**
 - d. Zasady prowadzenia państwowego monitoringu jakości wody pitnej wraz z bazą danych, do której powinny być na bieżąco wpisywane wszelkie informacje dotyczące dostawców wody, SZW, WSW oraz wyniki z badania jakości wody. System taki jest niezbędny dla analiz na różnych poziomach (w tym krajowych), opracowywania strategii i planów,
 - e. Zasady państwowego wsparcia merytorycznego i finansowego, w szczególności małych gmin, dostawców wody i właścicieli WSW.

Żadne z tych aspektów nie zostały dotychczas uregulowane prawnie i nie zostały zawarte w projekcie.

5. **Przedłożony do konsultacji społecznych projekt ustawy zmieniającej UOZZW nie transponuje w sposób właściwy i spójny poszczególnych artykułów DWD (szczegółowe odniesienie w zał. dokumentach).**
6. **Projekt nakłada zdecydowaną większość obowiązków na dostawców wody i gminy, bez odpowiedniego wsparcia merytorycznego i finansowego, pomijając zakres odpowiedzialności wynikający z innych przepisów prawnych.** Najbardziej wyrazistym przykładem jest nałożenie na dostawców wody obowiązku prowadzenia ocen ryzyka i zarządzania ryzykiem w obszarach zasilania dla punktów poboru wody. Obszary zasilania punktów poboru wody na cele zaopatrzenia ludności leżą w zakresie odpowiedzialności RDW, której celem jest m.in. zagwarantowanie wód o dobrej jakości na cele zaopatrzenia ludności (pkt 24 preambuły, art. 1 a zwłaszcza art. 7). Zgodnie z art. 4 P.Cz. chronią i poprawiają wszystkie części wód, w szczególności służące zaopatrzeniu ludności. Aby skutecznie je chronić i poprawiać wyznaczone organy powinny skutecznie zarządzać ryzykiem i podejmować stosowne działania. Takim organem z pewnością nie jest dostawca wody, stąd trudno zrozumieć przerzucenie tej odpowiedzialności i obowiązku na niego.
Na gminy projekt nakłada obowiązek poprawy powszechnego dostępu do wody bezpiecznej dla zdrowia. DWD stwierdza, że Państwa Członkowskie stosują środki, które uznają za niezbędne i odpowiednie do zapewnienia dostępu do wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wrażliwym i zmarginalizowanym grupom. W projekcie nie określono, jakie to środki, ani w jaki sposób powinny być finansowane. Podobnie z finansowaniem ograniczania wycieków wody, obowiązkiem nałożonym na powiat (w innych krajach tworzone są specjalne fundusze na różnych poziomach administracyjnych służące poprawie stanu infrastruktury i ograniczaniu wycieków).
7. **Najistotniejszą zmianą w DWD jest wprowadzenie obowiązkowego zarządzania ryzykiem przedstawionego w art 7-10. O zarządzaniu ryzykiem mowa nawet w tytule artykułów. W całej ustawie zwrot „zarządzanie ryzykiem” pojawia się w 2 miejscach (ze względu na bałagan numeracyjny nawet trudno ustalić gdzie. Tymczasem proces ten powinien być szczegółowo opisany ze wskazaniem możliwych środków bezpieczeństwa/kontroli, gdyż zarządzanie ryzykiem jest procesem ciągłym i musi być bezwzględnie wdrożony i audytowy zarówno w obszarach zasilania jak i w systemach zaopatrzenia w wodę – w przeciwnym razie sens wdrożenia najważniejszego celu nDWD zupełnie zostanie wykluczony prawodawstwem polskim. Opisanie w przepisach prawnych oceny ryzyka i zarządzania ryzykiem wymaga gruntownej znajomości tego systemu, ponieważ nie jest to zbiór dokumentów a żyjący, stale zmieniający się system. Ocena postępów wdrażania zarządzania ryzykiem raportowana do KE jest trudna i wymaga jednoznacznego określenia kryteriów i wskaźników, czego w projekcie brak. Projekt nie wdraża podejścia opartego na ryzyku i w dalszym ciągu skupia się na badaniu wody w kranie i podejmowaniu działań naprawczych dopiero z chwilą wystąpienia niezgodności, podczas gdy zgodnie z samą DWD i dokumentami przygotowanymi i udostępnionymi w trakcie rewizji dyrektywy obecnie należy skupiać się na minimalizowaniu ryzyka wystąpienia niezgodności – **to podstawowy zarzut dla projektu przekazanego do konsultacji** - tym bardziej, że nDWD nakłada na Państwa Członkowskie obowiązek raportowania co 6 lat (1 raport 2027 obszary zasilania 2029 raport z SWZ i WSW).**
8. **Zarządzanie ryzykiem jest silnie powiązane z zarządzaniem kryzysowym.** O ile w nowej DWD nawiązano do stosowania zaleceń normy EN 15975-2 Bezpieczeństwo zaopatrzenia w wodę do spożycia -- Wytyczne dotyczące zarządzania kryzysowego i ryzyka -- Część 2: Zarządzanie

ryzykiem, to nie odniesiono się do jej Część 1: Zarządzanie kryzysowe. Jednak jej wdrożenie do wszystkich systemów zaopatrzenia w wodę, wzorem innych krajów, gdzie przygotowanie Planu Bezpieczeństwa Wody i Planu Reagowania kryzysowego powinno być obowiązkowe. Żeby skutecznie zarządzać kryzysem trzeba wcześniej ustalić zasady postępowania, w tym przekazywania informacji wszystkim interesariuszom. W projekcie brakuje także rozwiązań nakładających na dostawców wody rozwiązań niezbędnych dla skutecznej ochrony systemu przed atakami sabotażu i terroryzmu (ochrona fizyczna, wizyjna, informatyczna).

9. Istotnym dla zapewnienia bezpieczeństwa wody jest nadzór nad materiałami i chemikaliami do kontaktu z wodą pitną. Stosowane w Polsce rozwiązania nie są zgodne i nie zostały dostosowane do wymogów nowej DWD, nie odpowiadają standardom w innych krajach. Normą jest, że każdy materiał musi uzyskać atest/certyfikat akredytowanego do tego celu podmiotu nie tylko na podstawie dostarczonej dokumentacji (jak jest to w Polsce), ale także wielomiesięcznych badań. W Polsce atesty wydaje PZH na podstawie statutu zatwierdzonego przez Ministra Zdrowia. Nowa DWD nie dopuszcza takiej możliwości. Po uzyskaniu atestu materiał i chemikalia umieszczane są na tzw. listach pozytywnych (w Polsce ich nie ma, a państwa członkowskie zgodnie z DWD mają obowiązek przekazać je KE celem utworzenia listy europejskiej) prowadzonych i upublicznianych przez organ nadzoru, co oznacza, że mogą być stosowane w wyrobach do kontaktu z wodą. Nadzór nad materiałami jest w DWD połączony z całym systemem zarządzania ryzykiem i w ramach niego powinny być podejmowane decyzje, co i jak monitorować w nowych, czy odnawianych systemach. Nie ma ocen dla materiałów wydawanych przez nadzór, który powinien jedynie współpracować z dostawcą w określeniu środków kontroli (dobrze, zakresu i częstotliwości badań).
10. W całym projekcie nie uwzględniono zagadnień związanych ze zmianami klimatu, pomimo że DWD wyraźnie stwierdza, że muszą być one uwzględnione przy ocenie i zarządzaniu ryzykiem. Program Inwestycyjny w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczony do spożycia przez ludzi przygotowany dla MI przewidywał działania w zakresie zasobooszczędności, w związku z zaleceniem DWD dotyczącym uwzględniania zmian klimatu (tabela 1). Nie znalazło to jednak przełożenia w projekcie ustawy.
11. Przygotowany w 2021 r. na zlecenie MI i przekazany do KE projekt Programu inwestycyjnego w zakresie poprawy jakości i ograniczania strat wody przeznaczony do spożycia wskazywał 14 obszarów priorytetowych niezbędnych do poprawy bezpieczeństwa wody i ograniczania wycieków (w zał. tabela 1). Wskazywał on nie tylko na niezbędne potrzeby na infrastrukturę, ale także na systemy zarządzania ryzykiem, wiedzę, bazę danych, ochronę fizyczną i bezpieczeństwo, zasobooszczędność. Szeroko zakrojone prace nad tym projektem oraz wynikające z niego wnioski nie znalazły swojego odzwierciedlenia w projekcie zmiany ustawy.
12. W sposób niewłaściwy transponowano zagadnienia dotyczące informowania społeczeństwa, o których mowa w art.14 i zał. IV. Świadczy to o braku zrozumienia istoty zarządzania ryzykiem i współpracy pomiędzy wszystkimi interesariuszami, w tym odbiorcami usług. Przykładowo: nakazuje się pwk przekazywanie odbiorcom w rocznej informacji oceny ryzyka przeprowadzonej w SZW – ocena ryzyka w SZW to zbiór dokumentacji często kilkuset stronowy, zawierający informacje poufne ze względu na bezpieczeństwo i ochronę przed atakiem terrorystycznym czy sabotażem. DWD nakazuje jedynie umieszczanie skróconej informacji dotyczącej oceny ryzyka na stronie internetowej. Warto także zauważyć, że Polska jest chyba jedynym krajem, który zapewnił nieograniczony dostęp na geoportalu do współrzędnych geograficznych wszystkich studni! Idealne warunki dla totalnego sparaliżowania np. Warszawy w ciągu kilku godzin.

13. Projekt, pomimo obowiązku wynikającego z art. 334 pkt 8) prawa wodnego – kontrolę stanu jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi sprawując wykonuje PIS - nie wskazuje w jaki sposób organ ten prowadzi kontrolę urzędową w tym zakresie.

14. W przedstawionym projekcie

- a. stosuje się niewłaściwe zwroty, określenia niezgodne z DWD, często bez jednoznacznego zdefiniowania. Może to powodować duże wątpliwości interpretacyjne np.:
- strefy zasilania ujęć wody – w DWD i w hydrogeologii są obszary zasilania punktów poboru wod/ujęć i strefy ochronne,
 - straty wody, podczas gdy w DWD mowa jest o wyciekach, a to zupełnie inne zagadnienia (wycieki wody związane są z nieszczelnościami i awariami, podczas gdy straty dotyczą także eksploatacji SZW i mogą być ograniczane poprzez np. wprowadzenie obiegu zamkniętego wód popłucznych, zmianę technologii np. płukania filtrów, zabezpieczanie hydrantów przed kradzieżami itp.)
 - wewnętrzna kontrola jakości wody – brak tego w DWD, jest tam mowa o monitoringu zgodności który powinien być prowadzony urzędowo i monitoringu operacyjnym prowadzonym przez dostawcę – kontrola urzędowa zniknęła w 2015 r z nadzoru nad jakością wody, a dalej pisze się o kontroli wewnętrznej,
 - w projekcie mowa jest o odpowiedniej jakości wody, a w DWD nie stosuje się takiego określenia, natomiast mowa jest o wodzie zdrowej i czystej – zdrowej oznacza spełniającej wymagania zdrowotne określone w zał. 1 A, B i D oraz czystej, czyli spełniającej wymagania dla parametrów wskaźnikowych określonych w zał. 1C (tam są bakterie grupy coli będące niezgodnie z DWD przyczyną wielu decyzji administracyjnych dotyczących braku wody do spożycia), spełniające wymagania klientów. Niespełnienie wymagań „zdrowej” i czystej” skutkuje zupełnie innymi zasadami i trybem postępowania,
 - stosuje się określenie ryzyko dla zdrowia, podczas gdy ryzyko jednoznacznie zdefiniowano w ustawie jako ryzyko – połączenie prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia niebezpiecznego oraz dotkliwości jego skutków, w przypadku pojawienia się zagrożenia i zdarzenia niebezpiecznego w systemie zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi – należy jak w DWD stosować zwrot niebezpieczeństwo dla zdrowia.
- b. nie dostosowano wszystkich definicji do dokonanej zmiany obszaru oddziaływania ustawy, a także pomijane są całe zdania a nawet ustępy z DWD, wypaczając jej istotę. **DWD była procedowana i konsultowana wiele lat i każde zdanie ma wypracowany sens i znaczenie.** (szczegółowe uwagi w komentarzach do projektu),
- c. nie transponowano w sposób właściwy art. 13 ust. 2, w zakresie określenia i opisanie monitoringów, w szczególności monitoringu zgodności (zał. II B tab. 1) i monitoringu operacyjnego (zał. II część A pkt 3),
- d. proponuje się standardy postępowania niezgodne z zaleceniami Wytycznych WHO dotyczących jakości wody do picia i standardami przyjętymi w innych krajach – za urzędowy monitoring zgodności odpowiada organ nadzorujący a koszty badań ponosi zawsze dostawca wody lub właściciel WSW; pierwszym i najważniejszym zdaniem w przypadku przekroczenia wartości parametrycznych jest powtórzenie badań w większej ilości celem wykluczenia błędu poboru, transportu lub analizy oraz ustalenia miejsca i przyczyny. (przykład poniżej tabeli nr 1),
- e. nie określa się sposobu tworzenia (i finansowania) zbiorów danych przekazywanych do KE (art. 18 DWD), mowa jedynie o sprawozdaniach przesyłanych poszczególnym organom (na papierze?, pocztą?) co w takim sprawozdaniu powinno być żeby potem (na samym szczycie?) utworzyć z niego zbiór danych dla KE,
- f. **proponuje się karanie za absurdalne rzeczy, których niw ma w DWD.**

15. **Charakterystyczne dla projektu jest przerzucanie ustawowych obowiązków organów rządowych (np. ochrony wód w obszarach zasilania czy szacowania ryzyka zdrowotnego) na dostawców, gminy czy właścicieli WSW.**
16. Zdziwienie może budzić fakt, że jedynym podmiotem, który zarobi na ustawie jest NIZP-PZH, któremu przypisano stałe przychody z odpłatnych szkoleń i egzaminów (co 3 lata !!) dla osób przeprowadzających oceny ryzyka w WSW (dlaczego nie we wszystkich obszarach zaopatrzenia w wodę?) – art. 5i, oraz szkoleń dla innych interesariuszy - art. 5l. Ponadto Instytut jest jedynym podmiotem uprawnionym do wydawania atestów dla materiałów i substancji przeznaczonych do kontaktu z wodą. Podstawą jest statut instytutu. Nowa DWD wyraźnie stwierdza, że powinien być to podmiot akredytowany, a nie wskazany przez organ rządowy.

PODSUMOWANIE

Przedłożony do konsultacji społecznych projekt nie wdraża DWD zgodnie z jej zapisami i duchem, wprowadza bałagan prawny, jest niespójny, nielogiczny i niezrozumiały. Odniesienie się do poszczególnych artykułów ze względu na brak logicznego układu i spójności z DWD jest bardzo trudne a nawet czasami niemożliwe, ze względu zapisy artykułów nie mających swojego odbicia w DWD ani nie uzasadnionych merytorycznie. Projekt nie uwzględnia zupełnie współczesnych rozwiązań informatycznych służących zbieraniu danych i ich analizie. W projekcie ważniejsze jest pisanie i przysyłanie sprawozdań niż analizowanie danych celem opracowywania strategii planów niezbędnych do realizacji bezpiecznych dostaw wody uwzględniających aspekty środowiskowe, techniczno-technologiczne, organizacyjne, finansowe a zwłaszcza zdrowotne. DWD jest aktem prawa unijnego przygotowywanym przez wiele lat, przy współudziale WHO Europa i innych interesariuszy (bardzo szerokie i trwające rok konsultacje społeczne), napisanym w sposób logiczny i spójny. Powinna być transponowana i wdrażana w sposób zrozumiały dla wszystkich interesariuszy, inaczej nie osiągniemy zakładanego celu. Najlepszym rozwiązaniem jest szybkie procedowanie ustawy o bezpieczeństwie zdrowotnym wody pitnej (jak w wielu innych krajach. Innym, trudniejszym rozwiązaniem mogłoby być znowelizowanie ustawy o bezpieczeństwie żywności (woda po wypłynięciu z kranu zgodnie z DWD staje się żywnością) – takie rozwiązania są także stosowane w innych krajach. Przygotowany projekt wskazuje, że najprawdopodobniej nie dokonano przeglądu przepisów legislacyjnych w innych krajach (w szczególności z dobrze rozwiniętym systemem zarządzania ryzykiem), celem wyboru najlepszych rozwiązań.

Należy transponować dyrektywę w sposób jak najbardziej zbliżony do układu treści DWD (logiczna, spójna kolejność), stosując słownictwo, zwroty, całe zdania, a nawet ustępy wprost, ponieważ są dokładnie przemyślane i dopracowane w ciągu wielu lat zarówno w trakcie tworzenia pierwszej wersji jak i zmian w niej dokonanych, wynikających z 2-letniego procesu konsultacji (w PE jak i na forum Rady Europy). Używanie innych słów, zwrotów i zdań wypacza w sposób istotny sens dyrektywy. Należy dokonywać jak najmniej zmian, jedynie przypisać odpowiedzialności i obowiązki zgodnie z obowiązującym w Polsce systemem prawnym.

**Program Inwestycyjny w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody
przeznaczonej do spożycia przez ludzi (przekazany do KE)**

Tabela 1 Zestawienie potrzeb inwestycyjnych

nr	Obszar	Działania	Koszt działań	Podmiot ponoszący koszty
1	OBSZAR ZASILANIA	Działania związane z ustalaniem i utrzymaniem stref ochronnych RAZEM	117 310 000	PWiK
2	POBÓR WÓD – UJĘCIA	Modernizacja i regeneracja studni starszych, budowa nowych studni RAZEM	6 616 310 000	gminy i PWiK
3	UZDATNIANIE WODY	Inwestycje w procesy technologiczne RAZEM	5 246 107 059	gminy i PWiK
4	MAGAZYNOWANIE WODY	Budowa i modernizacja zbiorników retencyjnych wody jako elementu systemu zaopatrzenia RAZEM	485 430 000	gminy i PWiK
5	SIEĆ DYSTRYBUCJI	Doprowadzenie do zwodociągowania <95% mieszkańców Polski RAZEM	23 874 440 000	gminy i PWiK
6	INFRASTRUKTURA IT	Budowa systemów baz danych, modeli sieci, stron internetowych RAZEM	561 160 000	gminy i PWiK
7	OCHRONA FIZYCZNA I CYBERBEZPIECZEŃSTWO*	Ochrona fizyczna (systemy ochrony mienia) RAZEM	56 000 000	gminy i PWiK
8	ZASOBOOSZCZĘDNOŚĆ	Ograniczanie strat wody i energii (poza inwestycjami w odnowę sieci wodociągowej) RAZEM	4 922 800 000	gminy i PWiK
9	WIEDZA	Szkolenia i certyfikacja operatorów stacji i sieci, Szkolenia jednostek upoważnionych i osób fizycznych RAZEM	146 870 000	gminy i PWiK oraz budżet państwa
10	MONITOROWANIE JAKOŚCI WODY I CHORÓB	Badania jakości wody w nowych obszarach wymaganych nową DWD	59 400 000/rok (356 400 000)	PWiK

	WODOZALEŻNYCH*	Budowa i utrzymanie przez 5 lat laboratorium referencyjnego	21 000 000	budżet państwa
		Wyposażenie GIS w sprzęt laboratoryjny, sprzęt do poboru prób, samochody specjalistyczne do transportu prób	79 810 000	budżet państwa
		Monitoring jakości wody i chorób wodozależnych	923 724 237	PWiK oraz budżet państwa
		RAZEM	1 024 537 237 + 59 400 000/rok	PWiK oraz budżet państwa
11	SYSTEMY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM	Wsparcie merytoryczne i prowadzenie ocen ryzyka RAZEM	33 490 000	gminy, PWiK, budżet państwa
12	KRAJOWA BAZA DANYCH*	Budowa krajowej bazy WODA RAZEM	2 500 000	budżet państwa
13	DOSTĘP DO WODY*	Budowa zewnętrznych punktów poboru RAZEM	36 000 000	gminy
14	WEWNĘTRZNE SYSTEMY WODOCIĄGOWE*	Wymiana i modernizacja sieci wewnętrznych w szpitalach ogólnych (pełen szacunek niemożliwy ze względu na brak danych o obiektach priorytetowych) RAZEM	237 000 000	właściciele obiektów
Suma:			43 716 350 000	
RAZEM szacunkowa wartość Programu Inwestycyjnego			44 mld zł	

Transpozycja dyrektywy w aspekcie treści zawartych w preambule

Preambuła w dyrektywie jest istotną częścią całego dokumentu, zawiera bowiem umocowania i motywy dyrektywy, czyli uzasadnienie przepisów części normatywnej (artykułów) aktu. Gruntowne zapoznanie się preambułą ułatwia zrozumienie i interpretację poszczególnych artykułów, znamy bowiem przyczynę i cel dla poszczególnych zapisów normatywnych. Punktów preambuły nie trzeba transponować do prawa krajowego, jednak dokonując transpozycji artykułów dyrektywy nie można pomijać ich istoty zawartej w preambule.

Przykładem błędnej transpozycji, nieuwzględniającej preambuły jest podejście do przekroczeń parametrycznych, w szczególności do parametrów wskaźnikowych.

Pozostawia się w polskim prawie ocenę przydatności wody spożycia (przydatność, warunkowa przydatność, przydatność na warunkach odstępstwa i brak przydatności), której tryb postępowania opisywany jest na kilku stronach projektu. Tymczasem dyrektywa jednoznacznie określa jak należy postępować w przypadku stwierdzenia niezgodności z wartością parametryczną (nie jest to

najwyższe dopuszczalne stężenie, ale wartość poniżej której woda jest na pewno bezpieczna dla zdrowia)

Artykuł 14 Działania naprawcze i ograniczenia stosowania

Ust. 1. Państwa członkowskie zapewniają, aby każdy przypadek niezgodności z wartościami parametrycznymi ustalonymi zgodnie z art. 5 był niezwłocznie badany w celu określenia jego przyczyny.

Ust 3. ... Państwa członkowskie uznają dany przypadek niezgodności z minimalnymi wymogami dotyczącymi wartości parametrycznych określonych w załączniku I części A i B za potencjalne niebezpieczeństwo dla zdrowia ludzkiego, z wyjątkiem przypadków, w których właściwy organ uznaje daną niezgodność z wartościami parametrycznymi za nieistotną.

Ust. 4. W przypadkach określonych w ust. 2 i 3, gdy niezgodność z wartościami parametrycznymi została uznana za potencjalne niebezpieczeństwo dla zdrowia ludzkiego, państwa członkowskie jak najszybciej stosują wszystkie następujące środki:

- a) powiadamiają wszystkich zainteresowanych konsumentów o potencjalnym niebezpieczeństwie dla zdrowia ludzkiego i jego przyczynie, o przekroczeniu wartości parametrycznej oraz o podjętych działaniach naprawczych, w tym również o wprowadzeniu zakazu lub ograniczenia stosowania lub innym działaniu;*
- b) przekazują i regularnie aktualizują niezbędne porady dla konsumentów dotyczące warunków konsumpcji i korzystania z wody ze szczególnym uwzględnieniem grup populacji o podwyższonym ryzyku dla zdrowia wiążącym się z wodą; oraz*
- c) informują konsumentów, jeżeli ustalono, że nie ma już potencjalnego niebezpieczeństwa dla zdrowia ludzkiego, a także informują o tym, że świadczenie usługi wróciło do normy.*

5. Właściwe organy lub inne odpowiednie podmioty podejmują decyzję, jakie czynności mają zostać podjęte na podstawie ust. 3, mając na uwadze ryzyko dla zdrowia ludzkiego, które mogłoby zostać spowodowane przerwaniem dostaw wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi lub ograniczeniem korzystania z tej wody.

6. W przypadku niezgodności z wartościami parametrycznymi lub specyfikacjami określonymi w załączniku I część C państwa członkowskie rozważają, czy ta niezgodność stwarza ryzyko dla zdrowia ludzkiego. W przypadku, gdy jest to niezbędne dla ochrony zdrowia ludzkiego, podejmują one działania naprawcze w celu przywrócenia jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Nie ma więc mowy o przydatności wody, warunkowej, czy braku przydatności, a konieczna jest jedynie informacja o potencjalnym niebezpieczeństwie (jakich substancji, czy mikroorganizmów dotyczy i jaki może być ich wpływ na zdrowie), ze wskazaniem populacji jakiej dotyczy wraz z poradą dotyczącą warunków konsumpcji. Zgodnie z Wytycznymi WHO w przypadku przekroczeń parametrów mikrobiologicznych będących wskaźnikami kałowymi (zał. I część A i B – tylko E. coli i enterokoki) lub dużej ilości mikroorganizmów wskaźnikowych z zał. I C (np. bakterie grupy coli) pierwszym zaleceniem który powinien **dotrzeć do wszystkich odbiorców jest zalecenie gotowania wody**. Następnie należy jak najszybciej pobrać próbki wody z różnych miejsc, niezbędnych do ustalenia miejsca. Następnym zaleceniem jest zwiększenie lub wprowadzenie stałej dezynfekcji wody gwarantującej bezpieczeństwo zdrowotne. Można teraz spokojnie analizować wcześniej pobrane próbki, ustalać miejsca i przyczyny zanieczyszczenia oraz podejmować ODPOWIEDNIE działania naprawcze.

Projekt ustawy zmieniającej UOZZW mówi o stwierdzaniu (jeśli ppis coś stwierdza to musi zrobić to w trybie decyzji administracyjnej!!!) warunkowej przydatności wody spożycia, w przypadku przekroczenia parametrów wskaźnikowych:

3. Warunkową przydatność wody do spożycia, o której mowa w ust. 1 pkt 3, państwowy powiatowy lub państwowy graniczny lub państwowy wojewódzki inspektor sanitarny może stwierdzić w przypadku stwierdzenia przekroczenia w badanej próbce wody wartości parametrycznych:

1) **dla organoleptycznych i fizykochemicznych parametrów wskaźnikowych** oraz dodatkowych parametrów chemicznych, określonych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 13;

4. **Warunkową przydatność wody do spożycia, o której mowa w ust. 1 pkt 3, właściwy państwowy inspektor sanitarny może stwierdzić w przypadku stwierdzenia przekroczenia w badanej próbce wody wskaźnikowych parametrów mikrobiologicznych, przy jednoczesnym wykonaniu, w przypadku przekroczenia wartości parametrycznej o mniej niż 10 jtk (NPL)/100 ml dla parametru jakości wody: bakterie grupy coli, badań jakości wody wykluczających obecność w badanej próbce *Escherichia coli* i enterokoków jelitowych oraz uznania stwierdzonej niezgodności za nieistotną, niestwarzającą zagrożenia dla zdrowia, przy jednoczesnym podjęciu odpowiednich działań naprawczych.**

Takie postępowanie jest niezgodne z postępowaniem zalecanym w DWD, w przypadku parametrów wskaźnikowych stwierdza jedynie, że:

Artykuł 5 Standardy jakości

Ust. 2. **Wartości parametryczne określone na podstawie ust. 1 niniejszego artykułu nie mogą być mniej rygorystyczne niż wartości określone w załączniku I części A, B, C i D. Jeśli chodzi o parametry określone w załączniku I część C, wartości te ustala się wyłącznie do celów monitorowania oraz ze względu na zapewnienie spełniania wymogów określonych w art. 14.**

Artykuł 14 Działania naprawcze i ograniczenia stosowania

Ust. 6. **W przypadku niezgodności z wartościami parametrycznymi lub specyfikacjami określonymi w załączniku I część C państwa członkowskie rozważają, czy ta niezgodność stwarza ryzyko dla zdrowia ludzkiego. W przypadku gdy jest to niezbędne dla ochrony zdrowia ludzkiego, podejmują one działania naprawcze w celu przywrócenia jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.**

Wyjaśnieniem takiego podejścia do parametrów wskaźnikowych jest właśnie pkt 11 preambuły:

(11) Parametry wskaźnikowe nie mają bezpośredniego wpływu na zdrowie publiczne. Są jednak istotne dla określenia, jak funkcjonują urządzenia wykorzystywane do produkcji i dystrybucji wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, oraz dla oceny jej jakości. Parametry te mogą pomóc w zidentyfikowaniu nieprawidłowości w uzdatnianiu wody oraz odgrywają istotną rolę w podnoszeniu i utrzymaniu zaufania konsumentów do jakości wody. Dlatego też państwa członkowskie powinny zapewnić, aby parametry te były monitorowane.

W związku z powyższym należy stwierdzić, że przyjęty w projekcie **tryb postępowania jest całkowicie niezgodny z DWD, Wytycznymi WHO dotyczącymi jakości wody do picia i standardami przyjętymi w innych krajach** (poniżej standard postępowania z badaniami mikrobiologicznymi)

[Strona 4: Wytyczne dotyczące jakości kanadyjskiej wody pitnej: Dokument techniczny wytycznych - Całkowite formy bakterii z grupy coli - Canada.ca](#)

<https://www.epa.gov/region8-waterops/addressing-total-coliform-positive-or-ecoli-positive-sample-results-epa-region-8>

ⁱ Sporządzone 18.08.2022 r. dla Związku Gmin Warmińsko-Mazurskich: **mgr inż. Barbara Mulik** – doradca ds. jakości i bezpieczeństwa wody pitnej, **prof. dr hab. inż. Izabela Zimoch** – Politechnika Śląska.